

Věty přípustkové (N §§ 451–456)

- Vyjadřují okolnost, navzdory níž se realizuje děj VH („i přesto“, „ačkoliv“, „i když“).
- Jsou blízké větám podmínkovým.

SPOJKY

- **quamquam, etsi, tametsi** „i když“, „ačkoliv“
- **etiamsi** „i když“, „i kdyby“
- **quamvis, licet, ut** „jakkoli“, „ačkoliv“, „třebaže“, „at“
- **cum** (concessivum) „i když“, „ačkoliv“
- záporka je **non** (většinou)

VÝRAZY VE VH

- **tamen, nihilo minus**

ZPŮSOBY VE VĚTÁCH PŘÍPUSTKOVÝCH

Indikativ

- spojky s indikativem: **tametsi, etsi, quamquam**
- děj se prezentuje jako reálný
- v poklasické latině se může např. u *quamquam* vyskytnout i konjunktiv

Indikativ + konjunktiv

- **etiamsi** nebo **etiam si** „i když“, „i kdyby“
- u této spojky se používají **indikativy a konjunktivy stejně jako ve větách podmínkových vět podmínkových** (indikativ pro realitu, konj. prez. a pf. pro potencialitu a konj. impf. a plpf. pro irealitu)

Konjunktiv

1. Spojky *quamvis, licet, ut*

- **quamvis** (původně vlastně „jak chceš“) „jakkoli“, „ačkoliv“
- **licet** (přípustkový význam plyne ze slovesného významu *licet*: „lze“, „je dovoleno“) „třebaže“
- **ut** „at“ srov. ČJ: „Ať si je to třeba prezident, stejně mu neustoupím“
- většinou **konj. prez.** pro přítomnost a **konj. pf.** pro minulost, př. Peňáz: 59
- po *quamvis* se vzácně vyskytuje také konj. impf. a konj. plpf. (ve vztahu k minulosti, tj. podle souslednosti), neklasicky se *quamvis* vyskytuje i s indikativem

2. **cum concessivum**

- **s konjunktivem podle souslednosti časů**
- významově **se neliší** od přípustkových **spojek s indikativem**, stejně funguje také *cum causale* vzhledem k důvodové větě s *quod* a indikativem

PŘÍPUSTKOVÉ DUM (N § 426)

- mezi přípuskové spojky lze ve specifických případech počítat i jinak časovou spojku *dum, dummodo, dum modo, modo* „jen když“
- většinou následuje **konjunktiv přítentu**:
Oderint, dum metuant.
„Ať nenávidí, jen když se bojí.“
Omnes me reprehendant, dum ne tibi malus videar.
„Ať si mně všichni nadávají, jen když se tobě nezdám špatný.“
- **záporka ne** (non pro negaci jednoho větného členu)

DALŠÍ MOŽNOSTI VYJÁDRĚNÍ PŘÍPUSTKY

- **participium spojité** (predikativní) a **ablativ absolutní**
- **vztažné věty s konjunktivem podle souslednosti časů**
- parataktické konstrukce – souřadící spojky typu „ale“ (odporovací poměr)
srov. „Bude mě nutit, ale neudělám to.“
- volným přiřazením bez spojek, v tom případě konjunktiv přítentu pro přítomnost a konjunktiv perfekta pro minulost:
Ne sit sane summum malum dolor, malum certe est.
„Třebaže bolest jistě **není** největším zlem, přece je to zlo.“
Malus civis Carbo fuit. Fuerit aliis, tibi quando esse coepit?
„Carbo byl špatný člověk. To třeba **byl** pro ostatní, kdy začal být špatným pro tebe?“

PŘÍPUSTKOVÉ SPOJKY VE FUNKCI PŘÍSLOVCE

- nemají vliv na sloveso, určují pouze větný člen
- **quamquam (etsi)** „ačkoliv“, „a přece“, „ovšem“
 - slouží jako formulka k přerušení řeči, zastavení se, srov. ČJ:
„Ačkoliv, co je komu po tom?“
- **quamvis** „jakkoli“, vychází z pův. významu „jak chceš“
 - užívá se ke stupňování tam, kde je stupňování možné (např. *quamvis iustus* „jakkoli spravedlivý“)
Non est mihi difficile quamvis multos nominatim proferre. (N § 454)
„Není pro mě těžké uvést jmenovitě jakkoli velký počet lidí.“